

INFO

De Belgische Luitacademie is een feitelijke vereniging die als doel heeft contacten te leggen tussen de luitliefhebbers in België.

Het lidgeld bedraagt per jaar 20,00€ (België) of 25,00€ (buitenland) of 10,00€ (student).

L'Académie belge du Luth est une association de fait dont le but est de favoriser les contacts entre les passionnés du luth en Belgique. La cotisation annuelle est de 20,00€ (Belgique) ou 25,00€ (étranger) ou 10,00€ (étudiant).

Compte bancaire /
Bankrekening :
310-1293656-53

Secrétariat-
Secretariaat
&
Rédaction -
Redactie :
Greet Schamp
P r i n s
Boudewijnlaan
133
2650 Edegem
tel & fax :
03 289 01 19
E-mail :
l u t . a c a b e l
@advalvas.be
Internet site :
h t t p : / /

users.belgacom.net/
lute

Les articles publiés n'engagent que la responsabilité de leurs auteurs

Bureau de dépôt / Afgifte kantoor : Edegem 1

VU / ER : Jean Cordaro Vekenveld 14 B-2550 Kontich

België—Belgique
2650 Edegem 1
8/4660

Geluit-Luthinerie

*Driemaandelijks uitgave van de Belgische Luitacademie
Publication trimestrielle de l'Académie belge du Luth*

N°17 03 / 2002

Edito
Christine Ballman
Présidente

Les vœux et les bonnes résolutions de début d'année sont déjà loin. Nous espérons néanmoins que cette année a bien commencé pour vous, que vous jonglez avec l'euro et avec le luth, et que le printemps stimule agréablement vos facultés. Si dans vos bonnes résolutions vous aviez songé à jouer plus de luth, ce numéro vous aidera à tenir le coup grâce aux articles pratiques ! Vous trouverez également la suite du petit dictionnaire des luthistes et les rubriques habituelles. Bonne lecture et n'oubliez pas que nous attendons vos réactions (et peut-être votre cotisation ?)

Editoriaal
Greet Schamp

Het overzicht van luitspelers uit de « vorige eeuw » wordt in dit laatste artikel van Jo afgesloten maar het pretendeert

zeker niet om volledig te zijn, wie neemt de handschoenen op en breidt er nog een vervolg aan? Begin alvast ook te plannen welke luitcursussen u kan volgen deze zomer, ook hier in België. Uw artikels, aankondigingen, zoekertjes of bijdrage in Euro zijn nog steeds welkom !

Over de pioniers van de luit revival deel 3

Jo Van Herck

De “explosie” van de oude muziekrage : 1970 tot heden

Omdat dit artikel aan de pioniers gewijd is en niet aan hun opvolgers, rest mij slechts een opsomming van hen die we het vaakst hebben ontmoet op platenhoezes, concertnota's en af en toe ook op de radio :

In de eerste plaats *Konrad Junghänel*, Keulenaar van geboorte maar evengoed thuis in de lage landen. Hij gaf les aan het Conservatorium van Antwerpen, en werkte mee aan producties van ondermeer Concerto Vocale en la Petite Bande.

Sommaire / Inhoud

Edito C.Ballman	p. 1
Editoriaal G.Schamp	p. 1
Over de pioniers van de luitrevival deel 3	p. 1
Les pionniers de la renaissance du luth, partie 3	p. 4
Muziekbijlage / Supplément musical	p. 6-7
Explication supplément musical	p. 8
Toelichting muziekbijlage	p. 8
Coin du luthier	p. 8
Comfortabele luthouding	p. 10
Comment bien tenir son luth	p. 12
Nieuwe uitgaven/Nouvelles éditions	p. 13
Hoekje van de luitbouwer	p. 14
Courses & seminars	p. 15
Nieuwe / nouveaux CD's	p. 16
Rumeurs/Geruchten	p. 16
Zoekertje / Petit annonce	p. 16

Verder “onze” *Philippe Malfeyt*, die tot de heel groten behoort. Hij studeerde gitaar aan het Conservatorium, maar was als luitspeler autodidact tot hij cursussen ging volgen bij ondermeer Anthony Bales, Hopkinson Smith en Konrad Junghänel. Zijn carrière als luitspeler ging van start in de jaren zeventig bij het ensemble Pandora, en hij was te horen bij Currende, Musica Polyphonica, les Ennemis Confus, het Paul Rans ensemble en het Huelgas ensemble. Zelf richtte hij *Romanesque* op, waarmee hij fantastische CD's heeft opgenomen. In 1983 behaalde Philippe Malfeyt het luitdiploma aan het Royal College of Music te Londen. Momenteel doceert hij luit en begeleidingspraktijk aan het Conservatorium te Gent. Wist U trouwens dat Philippe in de jaren tachtig nog een duo heeft gevormd met de sopraan *Sylvia Broeckaert*, bij Klara-luisteraars niet onbekend ?

Paul Rans werd bekend als lid van de succesrijke volksmuziekgroep Rum (1969). Maar hij was tevens een zeer goed luitspeler en –bouwer, die na gitaarstudies aan het Conservatorium van Brussel, luit studeerde bij ondermeer Michael Schäffer. In 1976 verhuisde Paul Rans naar Engeland waar hij professioneel luitbouwer werd. Drie jaar later nam hij samen met Lieven Misschaert een LP op (“Die Nachtegael int wilde”) met liederen, luitsolos en duetten. In 1987 volgde dan de solo-LP “Blame not my lute”, opnieuw met liederen en luitsolos. In hetzelfde jaar vestigde hij zich terug in België en stichtte het Paul Rans Ensemble, waartoe ook Philippe Malfeyt behoort.

Philippe Lemaigre is een professioneel gitarist die mooie CDs opnam, ondermeer in 1999 het volledige oeuvre van Agustin Barrios (5 CD's op Ricercar). Maar hij was ook de luitspeler van Musica Aurea, een schitterend oude muziekensemble dat onder impuls van professor Suzanne Clercx ontstond aan de Universiteit van Luik tijdens het schooljaar 1969-1970. Musica Aurea heeft een hele reeks LPs opgenomen die nog steeds zeer genietbaar zijn. Lemaigre volgde in de jaren zeventig stages bij ondermeer Julian Bream en James Tyler.

Hopkinson Smith is bekend van talloze solo-recitals op renaissance- en barokluit, vihuela, theorbe en barokgitaar. Hij nam meer dan twintig solo-CD's op maar maakte ook deel uit van ensembles als Hesperion XX en het Taverner

Consort. Hopkinson Smith geeft les aan de prestigieuze Schola Cantorum Basiliensis.

Anthony Rooley was met James Tyler de stichter van The Consort of Musick, een ensemble dat hij jarenlang geleid heeft. Ook is hij bekend van talloze opnames met de sopraan Emma Kirkby.

Anthony Rooley

Toyohiko Satoh studeerde in Japan gitaar, cello en compositie. In 1968 kwam hij naar Basel om daar bij Eugen Dombois te studeren. Twee jaar later maakte Satoh zijn eerste solo-LP. Hij speelde in Syntagma Musicum, het Little Consort Amsterdam en het Barok-ensemble van Ton Koopman dat Herman van Veen begeleidde op diens prachtige kerstplaat. Satoh heeft ook zijn eigen ensemble, Alba Musica Kyo, waarmee hij naast muziek uit de dertiende tot zeventiende eeuw ook eigentijdse muziek uitvoert. Hijzelf

componeerde diverse solomuziek voor renaissanceluit en was actief betrokken bij de organisatie van een Bibliotheek voor nieuwe Luitmuziek in Den Haag.

Paul Rans Ensemble

George Weigand was reeds een professioneel luitspeler toen hij vanuit de Verenigde Staten naar Engeland verhuisde. Daar verrichtte hij research naar speel- en improvisatietechnieken van snaarinstrumenten in de zestiende eeuw. Hij vormde samen met zijn vrouw Rosemary Thorndycraft het ensemble Extempore, dat zich specifiek

toelegde op geïmproviseerde versieringstechnieken. Ook was hij lid van The Broadside Band met wie hij talrijke mooie opnames maakte. George Weigand overleed in 1999.

Paul O'Dette is een Amerikaan, geboren te Pittsburg in 1954. Zoals velen studeerde hij eerst gitaar, vooraleer zich volledig aan de luit te wijden. Hij maakte deel uit van de Studio der Frühen Musik, Concentus Musicus Wien en the Musicians of Swanee Alley. O'Dette heeft meer dan honderd CD's

opgenomen, waaronder vijf met het volledige solo-oeuvre van John Dowland.

De Hongaar *Dániel Benkö* is vooral bekend als promotor van de ingenieuze luitmuziek van zijn landgenoot Bálint (of Valentin) Bakfark, waarvan hij het volledig solowerk opnam op zes LP's. Verder is Benkö de stichter en leider van het Benkö consort en het Bakfark consort.

Stephen Stubbs studeerde naast de luit ook clavecimbel en compositie. Sinds 1980 woont deze Amerikaan in Duitsland, hij speelde er bij Musicalische Compagny en stichtte nadien samen met Andrew Lawrence-King het ensemble Tragicomedia. Ook met het Concerto Palatino heeft Stubbs prachtige CD's opgenomen.

Jakob Lindberg werd geboren in Denemarken in 1952. Luit studeerde hij te Londen, aan het Royal College of Music. Als continuo-speler was hij actief bij de Taverner Players, de Academy of Ancient Music en het Consort of Musicke. In 1979 volgde hij Diana Poulton op als docent aan het Royal College of Music.

Nigel North studeerde eerst viool en gitaar, maar sinds 1976 legde hij zich vooral toe op het continuospel op luit en theorbe. London Baroque, de Taverner Players en de

Academy of Ancient Music deden vaak op hem beroep. Maar ook als solist heeft hij heel wat fonoplaten opgenomen. North heeft een continuo-methode voor luit en theorbe gepubliceerd, en een "handboek voor luitisten".

Enkele luitspelers die recentelijk als solist op de voorgrond zijn getreden, zijn *José Miguel Moreno*, *Rolf Lislevand*, *Paolo Cherici*, en *Ronn McFarlane*, terwijl het instructieboek van *Andrea Damiani* ("Method for Renaissance Lute", Ut Orpheus edizioni 1999) van grote waarde is voor de hedendaagse luitstudent.

Stephen Stubbs

Nawoord

Zoals vermeld in de introductie, is wel accuraatheid betracht maar geen volledigheid. Zo is niets verteld over instructieboeken, die er waren van de hand van Stanley Buetens (1969), George Weigand (1977) en Pascale Boquet (1984). Of over het (her-) gebruik van theorbe en chitarrone als

continuo-instrument, niet alleen in barokopera's en concerto's maar ook in kleinere bezetting. Nochtans heeft ook deze evolutie geleid tot een opmerkelijk nieuw klankbeeld. Ook over de eerste belangrijke luitbouwers van de twintigste eeuw is niets gezegd : Michael Lowe, Stephen Gottlieb, of Friedman Hellwig die historische instrumenten opmat, documenteerde en bouwplannen publiceerde. Ook latere bouwers als David van Edwards, Joel van Lennep en

Bibliografie / Bibliographie

- *Haskell Harry* : "The Early Music Revival – a History" Dover Publications 1996
- *Suzanne Bloch* : "Saga of a Twentieth-Century Lute Pioneer" gepubliceerd op het Internet in <http://www.cs.dartmouth.edu/~lsa/Saga.html>
- *Margaret Campbell* : "Dolmetsch : The Man and His Work" – London - 1975
- Programmaboek "Holland Festival Oude Muziek – Utrecht" – 1986
- Info over Paul Rans op <http://www.kleinkunst.com/kom>
- Info over Philippe Lemaigre op <http://www.guitare-diffusion.com>
- Home-page van de Dolmetsch company : <http://www.dolmetsch.com/>
- *Robert Donington* : "The interpretation of Early Music" Faber and Faber, Londen 1963.
- *Van der Donck Bart* : "De geschiedenis van de gitaar in Vlaanderen" (eindejaarsthesis Lemmensinstituut, 1999), gepubliceerd op het Internet in <http://www.geocities.com/Vienna/Studio/2971/THESIS2.html>

Les pionniers de la renaissance du luth, partie 3

Jo Van Herck, traduction Françoise Melotte

“L’explosion de l’engouement pour la musique ancienne : de 1970 à aujourd’hui”

Cet article étant consacré aux pionniers du luth et non à leur successeurs, il me reste à énumérer ceux que nous avons rencontrés le plus souvent sur les pochettes de disques, dans les notices de concerts, et ici et là sur les ondes :

Citons d’abord Konrad Junghänel, né à Cologne, mais tout autant chez lui dans le plat pays. Il a enseigné au Conservatoire d’Anvers et a pris part à des productions dont, entre autres, celles du « Concerto Vocale » et de « La Petite Bande ».

En suite, « notre » Philippe Malfeyt, qui fait partie des tout grands. Il a étudié la guitare au Conservatoire, mais c’est en autodidacte qu’il apprend le luth. Il a ensuite suivi les cours d’Anthony Bailes, d’Hopkinson Smith et de Konrad Junghänel. Sa carrière de luthiste commence dans les années 70 avec l’ensemble Pandora ; il s’est produit avec Currende, Musica Polyphonica, Les Ennemis Confus, l’ensemble Paul Rans et l’ensemble Huelgas. Il a lui-même créé Romanesque, avec lequel il a enregistré de magnifiques CDs. En 1983 Philippe Malfeyt obtient le diplôme de luth au Royal College of Music de Londres. Il enseigne actuellement le luth et la basse continue au Conservatoire de Gand et à l’Institut Lemmens de Louvain. Savez-vous que dans les années 80, Philippe a formé un duo avec le soprano Sylvia Broeckaert, duo bien connu de Radio Klara ?

Paul Rans s’est fait connaître comme membre du célèbre groupe de musique folklorique « Rum » (1969). Mais c’est également un très bon luthiste et luthier, qui, après ses études de guitare au Conservatoire de Bruxelles, a étudié le luth avec, entre autres, Michael Schäffer. En 1976, il se fixe en Angleterre où il devient luthier professionnel. Trois ans plus tard, il enregistre, avec Lieven Misschaert, un disque « Die Nachtegaal int wilde » contenant des chansons, des solos et des duos de luth. En 1987 sort le disque « Blame not my lute » (chansons et des solos de luth). La même année, il s’établit à

Philippe Lemaigre

nouveau en Belgique et y fonde l’ensemble Paul Rans, auquel appartient aussi Philippe Malfeyt.

Philippe Lemaigre, guitariste professionnel, a enregistré de beaux CDs comme l’œuvre complète d’Augustin Barrios, en 1999 (5 CD chez Ricercar). Mais il a aussi été le luthiste de Musica Aurea, un brillant ensemble de musique ancienne fondé à l’Université de Liège pendant l’année académique 1969/70, sous l’impulsion du Professeur Suzanne Clercx. Musica Aurea a enregistré une série de disques encore très appréciés. Lemaigre a suivi dans les années 70 des stages avec Julian Bream et James Taylor.

Hopkinson Smith est connu pour ses très nombreux récitals, que ce soit au luth Renaissance ou baroque, à la vihuela, au théorbe et à la guitare baroque. Il a enregistré plus de 20 CDs en solo et a fait partie d’ensembles comme Hespèrion XX et le Taverner Consort. Il enseigne à la prestigieuse Schola Cantorum Basiliensis.

Anthony Rooley a fondé avec James Taylor, « The Consort of Musicke », ensemble qu’il a dirigé de nombreuses années. On le connaît aussi pour ses nombreux enregistrements avec le soprano Emma Kirkby.

Toyohiko Satoh a étudié la guitare, le violoncelle et la composition au Japon. En 1968, il vient étudier à Bâle avec Eugen Dombois. Deux ans plus tard, il enregistre son premier LP en solo. Il a joué avec Syntagma Musicum, le Little Consort of Amsterdam, et l’ensemble baroque de Ton Koopman, qui accompagnait Herman van Veen dans un magnifique enregistrement de Noël. Satoh a son propre ensemble Alba Musica Kyo, qui exécute des musiques allant du treizième siècle à la musique contemporaine, en passant par le XVIIe siècle. Satoh compose lui-même des pièces solo pour luth Renaissance, et a collaboré activement à l’organisation de la « Bibliotheek voor nieuwe luitmuziek » de La Haye.

Toyohiko Satoh

George Weigand était déjà un luthiste professionnel lorsqu’il quitte les Etats-Unis pour l’Angleterre, où il fait des recherches

sur les techniques d'exécution et d'improvisation des instruments à cordes du XVIIe siècle. Avec sa femme Rosemary Thorndycraft, il a formé l'ensemble *Extempore*, qui s'attachait aux techniques d'ornementation improvisées. Il a été membre du « *The Broadside Band* » avec lequel il a réalisé de nombreux enregistrements de qualité. George Weigand est décédé en 1999.

Paul O'Dette, de nationalité américaine, est né à Pittsburgh en 1954. Comme beaucoup d'autres il a d'abord étudié la guitare avant de se consacrer exclusivement au luth. Il a fait partie du « *Studio der Frühen Musik* », de « *Concentus Musicus Wien* » et des « *Musicians of Swanee Alley* ». O'Dette a réalisé plus de 100 CDs, parmi lesquels l'intégrale de l'œuvre solo de John Dowland.

Le Hongrois Daniel Benkő est surtout connu comme promoteur de son génial compatriote et luthiste Balint (Valentin) Bakfark, dont il a enregistré l'œuvre complet (6 LP en solo). Benkő a ensuite créé et dirigé le *Benkő Consort* et le *Bakfark Consort*.

Outre le luth, Stephen Stubbs a étudié le clavecin et la composition depuis 1980. Cet Américain habite en Allemagne, où il a joué dans le « *Musicalische Compagny* », il a ensuite créé avec Andrew Lawrence-King l'ensemble « *Tragicomedia* ». Stubbs a également enregistré de superbes CDs avec « *Concerto Palatino* ».

Jakob Lindberg est né au Danemark en 1952. Il étudie le luth à Londres, au Royal College of Music. Il a assuré le continuo dans les « *Taverner Players* », « *Academy of Ancient Music* » et le « *Consort of Musicke* ». En 1979, il a succédé à Diana Poulton comme professeur au Royal College of Music.

Nigel North

d'aujourd'hui.

Conclusion

Comme nous l'avons signalé dans l'introduction, cet article tente d'être exact mais non exhaustif. Ainsi, nous n'avons rien mentionné sur les ouvrages pédagogiques de Stanley Buetens (1969), George Weigand (1977) et Pascale Boquet (1984), ni sur la remise à l'honneur du théorbe et du chitarone comme instruments de continuo dans les opéras baroques ou les concertos, mais aussi dans de plus petites formations. Cette évolution a également conduit à l'éclosion de nouvelles sonorités remarquables. Nous n'avons pas évoqué les premiers luthiers importants du XXe siècle comme Michael Lowe, Stephen Gottlieb, ou encore Friedman Hellwig qui a mesuré les instruments historiques, cherché de la documentation et publié les plans de construction. Les luthiers qui ont suivi, comme David van Edwards, Joel van Lennep et Jacob van de Geest, ne sont pas cités non plus. Peut-être un luthier motivé et bien docu-

Konrad Junghänel

Nigel North a d'abord étudié le violon et la guitare, mais depuis 1976 il se consacre principalement au continuo (luth et théorbe). Le "London Baroque", les "Taverner Players" et l'"Academy of Ancient Music" ont souvent fait appel à lui. Comme soliste il a également enregistré de nombreux disques. North a publié une méthode de continuo pour luth et théorbe, et aussi un « manuel pour les luthistes ».

Récemment, quelques luthistes-solistes ont fait leur apparition sur le devant de la scène : José Miguel Moreno, Rolf Lislevand, Paolo Cherici, et Ron MacFarlane, tandis que l'ouvrage de Andrea Damiani (*Method for Renaissance Lute - Ut Orpheus edizioni 1999*) est d'un grand intérêt pour l'étudiant luthiste

pas cités non plus. Peut-être un luthier motivé et bien docu-

Courante

Joachim v. d. Hove, Delitiae Musicae, f.65

Musical score for Courante, f.65. The score is written in treble clef with a 3/4 time signature. It consists of three systems of two staves each. The first system begins with a large '3' in the left margin. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, and dynamic markings such as 'f' and 'ff'. The piece concludes with a double bar line and a decorative flourish.

Galliarde

Joachim v.d. Hove, Delitiae Musicae, f.54

Musical score for Galliarde, f.54. The score is written in treble clef with a 3/4 time signature. It consists of three systems of two staves each. The first system begins with a large '3' in the left margin. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, and dynamic markings such as 'p', 'f', and 'pp'. The piece concludes with a double bar line and a decorative flourish.

Preludium Tristae

Joachim v. d. Hove, Delitiae Musicae, f.2

This image shows a handwritten musical score for a piece titled 'Preludium Tristae' by Joachim v. d. Hove. The score is written on a single staff with a treble clef and a common time signature. The notation is highly decorative, featuring numerous ornaments (trills, mordents, and grace notes) and dynamic markings such as 'f' (forte) and 'ff' (fortissimo). The piece is divided into several measures, with some measures containing complex rhythmic patterns and others featuring more melodic lines. The handwriting is clear and consistent throughout the score.

Supplément musical

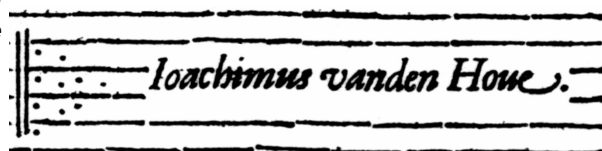
Christine Ballman

Dans ce numéro, nous vous proposons trois extraits de *Delitiae musicae* de Joachim Van den Hove. Ce compositeur et metteur en tablature (°Anvers 1567-+La Haye 1620) est l'un des luthistes les plus significatifs des Pays-Bas en ce début de XVIIe siècle. Son premier recueil, *Florida sive cantiones* paraît en 1601 — il y est mentionné comme étant actif à Leiden — et le deuxième, *Delitiae musicae*, en 1612. Si son répertoire se rapproche de Nicolas Vallet, il faut souligner que Van den Hove incorpore encore en 1612 des transcriptions d'œuvres polyphoniques, dont des motets de Lassus, un genre qui disparaît des publications de cette époque. Ses rapports avec l'Angleterre sont étroits comme l'attestent les œuvres de Dowland ou Holborne qu'il publie en même temps que les siennes (une quarantaine) en 1612.

Ses deux livres de luth sont publiés par S. de Roy et J. G. de Rhenen à Utrecht. Voici quelques renseignements sur cette maison d'édition. Salomon

Aertssoon de Roy travaille comme

Toelichting muziekbijlage

In dit nummer stellen we u drie uittreksels voor uit *Delitiae Musicae* van Joachim Van den Hove. Deze componist en intabulator (Antwerpen 1567-+Den Haag 1620) is een van de belangrijkste luitisten in de Lage Landen in het begin van de 17^e eeuw. Zijn eerste bundel, *Florida sive cantiones* verschijnt in 1601 — hij wordt er vermeld als "actief" te Leiden- en de tweede, *Delitiae musicae*, in 1612. Alhoewel zijn repertoire aansluit bij dat van Nicolas Vallet, moet men toch onderlijnen dat Van den Hove zelfs nog in 1612, transcripties van polyfone werken opneemt, waaronder motetten van Lassus, een genre dat vanaf dan verdwijnt in publicaties van die eeuw. Hij onderhield nauwe banden met Engeland zoals blijkt uit de werken van Dowland en Holborne die hij samen met de zijne (een veertigtal) in 1612 publiceert.

Zijn twee luitboeken zijn uitgegeven door S. De Roy en J.G. de Rhenen in Utrecht. Hier wat meer uitleg over deze uitgeverij. Salomon Aertssoon de Roy werkte als drukker te Utrecht in 1590 en werd "ordinaris drukker" van de Staten van Utrecht op 15 december 1592. Hij woont in de Lauwersstraat, dichtbij de Weerdpoort, onder het uithangbord "In de Druckerije". Hij is een van de belangrijkste boekhandelaars en drukkers in het begin der 17^e eeuw. Zijn familienaam mag niet verward worden met het franse "roi" maar wordt "rooi" uitgesproken voorafgegaan door het voornaamwoord dat "van" betekent, want het betreft de Oudvlaams-Nederlandse betekenis lijn of afboording. Men vindt dezelfde betekenis nog terug in de naam Sint Genesisus Rode.

Op muzikaal vlak publiceert de Roy, naast beide Van den Hoves, de "Souterliedekens" in 1598. In 1636 wordt hij als

imprimeur à Utrecht en 1590 et devient « imprimeur ordinaire » (*ordinaris drukker*) des États d'Utrecht le 15 décembre 1592. Il habite à la Lauwerstraat, près de la Weerdpoort, à l'enseigne « In de Druckerije ». Il est l'un des plus importants libraires et imprimeurs d'Utrecht au début du XVIIe siècle. Son nom ne doit pas être associé à l'idée de « roi » et doit être prononcé « rooi » et précédé de l'article « van » car il s'agit du mot néerlandais-flamand (ligne, bordure...). On trouve cette signification chez nous dans le nom de Rhode-Saint-Genèse. Sur le plan musical, outre les deux Van den Hove, de Roy publie des « Souterliedekens » en 1598. En 1636, il est assisté, en tant qu'imprimeur officiel par A. J. van Paddenburch qui lui succèdera dans cette charge officielle. De Roy est enterré le 16 avril 1639 (Jacobikerk).

Quant à Jan Willemszoon van Rhenen, probablement originaire de la petite ville de Rhenen dans le sud-est de la province d'Utrecht, il est, de 1601 à sa mort en 1604, compagnon dans la firme de Roy. Célibataire, il lègue tous ses avoirs à ce dernier et à son épouse, Anthonia Tack.

officieel drukker bijgestaan door A.J. van Paddenburch, die hem later opvolgt in deze functie. De

Roy is in de Jacobikerk begraven op 16 april 1639.

Wat betreft Jan Willemszoon van Rhenen, waarschijnlijk afkomstig uit het kleine stadje Rhenen in het Zuidoosten van de provincie Utrecht: hij is vanaf 1601 tot zijn dood in 1604 medezaakvoerder bij de firma de Roy.

Coin du Luthier

Renzo Salvador

Chers amis luthistes,

Je suis surpris, chaque fois qu'un luth est dans mon atelier pour y être réparé, de la dégradation prématurée de la table d'harmonie. Il est clair que devant un instrument aussi fragile, le musicien n'ose pas imaginer qu'il lui est possible de limiter les dégâts. Nous n'attendons donc pas le printemps pour procéder au grand nettoyage .

Pièce maîtresse et « moteur » de notre luth :

La table d'harmonie :

Jadis, cette partie du luth était apparemment changée plus souvent qu'on ne l'envisage de nos jours. Certains textes anciens invitent les luthistes à procéder à cette opération eux-mêmes. Méfiance, c'est très difficile ! Laissez ce travail à votre luthier, il faut bien qu'il justifie sa présence sur terre. En fait, c'est l'emploi de tables d'harmonie très minces, donc facilement déformables, qui imposait ce travail ; le bombage de la table dans la région du chevalet ayant pour effet de faire monter les cordes au niveau du manche. Aujourd'hui, si on pratique une lutherie aussi légère, le problème demeure

d'actualité. Mais on préférera modifier le manche du luth pour le rendre à nouveau confortable.

Ce qui nous occupe pour le moment, c'est la dégradation provoquée par les moisissures qui ont tendance à faire verdigriser la table de notre instrument favori. Premier problème, le petit doigt de la main droite que l'on pose sur la table. Si l'ongle de ce doigt est trop long, il va provoquer de petits renforcements dans la partie blanche de la fibre du bois (vous avez remarqué que l'épicéa est constitué d'une alternance de fibres dures, foncées et tendres plutôt blanchâtres). Voilà des endroits propices au développement d'une flore que nous n'avons jamais invitée. Les tables de luths sont peu ou pas vernies, et l'emploi, par certains luthiers, d'huiles de polissage non siccatives ne fait qu'aggraver le problème. La transpiration, la graisse naturelle des mains, l'oxyde de cuivre ou d'argent de certaines cordes sont les acteurs involontaires de cette tragédie.

Le nettoyage de la table peut se faire comme ceci : Mouillez un chiffon de coton avec un peu de white spirit, pas trop, et frottez les parties abîmées sans forcer. Pas de gestes brusques, en rond et

en douceur, essayez très vite pour que le bois n'absorbe pas le liquide et recommencez l'opération. Attention, si vous frottez trop fort le bois dans le sens des fibres, vous pouvez provoquer une usure ou plutôt un écrasement de la fibre tendre. La table prendrait alors l'aspect d'une planche à lessiver. Pour les zones proches de la

jonction avec le manche, méfiez-vous des frettes en bois. Ces petites pièces sont collées sur peu de surface et donc particulièrement fragiles. Essayez donc de les toucher le moins possible (par capillarité, le white spirit pourrait les décoller). Il est primordial de ne pas passer avec votre chiffon imbibé de solvant sur des bois comme l'ébène ou, surtout, le palissandre. Le palissandre est un bois très gras et cela pourrait provoquer des taches irrémédiables sur l'épicéa de la table. La même attention sera portée au filet de bordure au moment du nettoyage de la partie de la table en contact avec l'avant bras. Cette méthode de nettoyage est simple mais ne fait pas de miracles. Le white spirit n'est pas un dégraissant trop puissant et disparaît après quelques heures de séchage. Surtout pas d'eau, elle a la mauvaise habitude de faire gonfler le bois. Surtout pas d'alcool si la table est vernie.

La touche :

La graisse déposée par les doigts s'accumule contre les frettes. Même produit que pour la table mais aussi, mêmes recommandations. Pas de passage du tampon sur des parties claires (table, marqueterie ...) Ici, vous pourrez employer un tampon de laine, c'est plus abrasif. Le travail terminé (2 heures de séchage), vous passerez un tout petit peu d'huile de teck sur la touche. Laissez sécher et polir doucement.

Les côtes :

En ce qui concerne la caisse, elle reçoit habituellement un vernis à l'alcool et à la gomme laque. La voilà donc très sensible à ce produit. Pour plus de sécurité, déposez vos bouteilles d'armagnac chez votre luthier. Evitez le contact de la caisse avec un pull en laine, cette matière est assez abrasive et il ne faut que quelques semaines pour abîmer le vernis et atteindre le bois. A fortiori, les vêtements avec boutons ou fermetures éclair sont à bannir. Evitez aussi les produits en spray, ils contiennent souvent des matières comme le silicone, qui empêche de remanier le vernis au

moment d'une éventuelle restauration de l'instrument. Nettoyez votre luth avec un chiffon de coton et un peu (très peu) de popote (c'est un produit à base d'eau, un peu de pierre ponce, un soupçon d'acide nitrique, de l'alcool...). On en trouve dans les magasins spécialisés en produits pour l'ébénisterie. Deux conditions pour l'utilisation de cette popote :

- 1- un vernis sans trace d'usure (pas de bois à nu)
- 2- pas de bois simplement polis à l'huile ou à la cire (caisse en ébène, bois d'amourette...).

Dans le doute, demandez conseil ! Soyez parcimonieux, ce

produit peut se révéler assez corrosif. Il a une action chimique sur le vernis et pas seulement mécanique.

Pour conclure, sachez que la restauration d'une table ou d'une touche très abîmée est un travail qui implique l'utilisation de moyens plus « hard », comme ra cloirs, rabots et autres instruments de torture. La faible épaisseur des bois ne permet pas de rabotage important tout au plus, 1 ou 2 dixièmes de millimètre.

Cela dit, un bon luthier pourra redonner une jeunesse à votre luth. Pour ne pas engendrer de frais exagérés n'attendez pas qu'il soit trop tard pour demander un entretien de votre instrument.

Vous voilà maintenant avec un luth tout beau, tout propre.

Il ne vous reste plus qu'à lui faire honneur et à en jouer tout aussi proprement...

Howe een luit vasthouden om comfortabel te kunnen spelen, enkele bedenkingen

Greet Schamp

Naar aanleiding van Peter Verhoevens artikel wil ik even dieper ingaan op de verschillende mogelijkheden qua houding.

Toen ik Jacob Herringman laatst zag spelen in het Elzenveld, op Laus Polyphoniae Antwerpen, was ik voor het concert uiterst benieuwd omdat er alleen maar één houten voetbankje van zo'n 20 cm hoog op het podium klaarstond. Zijn muziekstaander stond voor het podium op de begane grond, wat erop neerkwam dat de muziek zelf op gelijke hoogte met het bankje kwam, uiterst intrigerend!

Jacob beklom het podium installeerde zich zittend op het dwarsgeplaatste bankje en ... speelde de prachtige Josquin-intavolaties. Wat opviel was dat hij uiterst laag zat, zijn knieën en de luit erg hoog zaten, zijn rechterarm laag rondom de klankkast lag waardoor hij een ideale "duimonder" techniek kon gebruiken, de hals van het instrument horizontaal houdend. De muziek was schitterend gespeeld, hij maakte er trouwens een cd van, maar zijn houding was zo natuurlijk en ontspannen, dat ik hierover meer wou weten.

Blijkt dat hij de Alexandertechniek gebruikt.

In het kort samengevat, hoewel dit eigenlijk niet echt kan, komt het hierop neer: ieder mens wordt geboren met een perfect "gebruik" van zijn lichaam, we hebben de mogelijkheid om te bewegen en activiteiten uit te oefenen in perfecte balans en met een perfecte houding. Velen onder ons lijken deze vaardigheid echter reeds op jonge leeftijd te verliezen en ontwikkelen verschillende gradaties van "misbruik" van deze houding. Typisch is dat we overdreven veel spieren spannen om deze activiteiten uit te voeren en een slechte houding ontwikkelen. Dit maakt het uitvoeren van alle activiteiten moeilijker. De Alexandertechniek is in essentie een methode om het natuurlijke "goede gebruik"

terug te leren. Een van Alexanders hoofdontdekkingen is dat je jezelf die goede houding en goed bewegen niet kunt leren. Voor ieder die zijn werk niet kent is dit een van de moeilijkste dingen om te begrijpen. Voor een persoon die deze houding reeds lang gebruikt voelt dit "misbruik" van zijn lichaam zelfs normaal, Alexander noemt dit "faulty sensory awareness". Hij ontdekte dat hij mensen kon helpen door met zachte handbewegingen hun lichamen terug in een staat van "goed gebruik" te brengen. Door een hele reeks praktijklessen gaf hij een leerling het gevoel van het natuurlijke "goede gebruik" op die manier terug. Dit samen met methodes om dit te onderhouden, maakt een leerling zelfredzaam na een aantal lessen. Dit is de basis van het werk van Alexander leraars, meer info op www.stat.org.uk

Toegepast op de luit betekent dit dat er niet één zaligmakende methode is om het instrument vast te houden, ieder moet voor zichzelf een ideale houding vinden zodat zijn lichaam in balans is en hij tegelijkertijd voldoende bewegingsvrijheid houdt om te spelen.

Hoewel Heringmans lage stoel-houding voor hem heel goed werkt, wil dit niet zeggen dat iedereen hiermee gebaat is. We moeten gewoon zelf voelen wat comfortabel is voor ons, zelf vind ik het belangrijk om af en toe mijn voeten te kunnen verschuiven wat bv op één of twee voetbankjes steunend niet zo evident is. Dit ter voorkoming van zgn. slapende voet (en) en vooral om recht te kunnen zitten, evenredig steunend op de twee zitknobbels. Dit is nog belangrijker bij luiten met langere of zwaardere nek waar men makkelijk naar links gaat overhellen en dan wil compenseren. De hoek die de hals maakt is ook variabel. Klassieke gitaristen houden die eerder omhoog, terwijl luitspelers die "duim-binnen" spelen, die eerder horizontaal of zelfs compleet naar

de grond gericht houden (zie ook verschillende historische afbeeldingen vb triomfstoet van Maximiliaan). Chris Wilson heeft ooit gezegd dat je je moet inbeelden een geweer vast te houden, hoewel dit in deze tijden wel geen erg gelukkige metafoor is! Naast de zithouding kan een zgn. strap of lint uitkomst bieden om de ronde klankkast op zijn plaats te houden (zie Peters artikel), ook las ik ergens dat men op een barokluit simpelweg een snaar spande tussen de eindknopjes waar de ribben tesamenkomen dus dicht tegen de klankkast, en deze snaar dan op haar beurt vasthaakte aan vb een knoop vooraan op de kleding.

Alles hangt uiteraard ook af van de grootte van de klankkast zelf, een klein zeskorig luitje houdt men anders vast dan een teorbe. Voor dit laatste gebruiken sommigen juist graag hogere stoelen. Barokspelers met de “duim-naar buiten” zullen de nek van het instrument ook automatisch hoger houden, een lint vanaf de schroevenkast bevestigd aan dat eindknopje en eventueel zelf ook op het lint gaan zitten. Bedoeling is vooral om het instrument in balans te houden zonder dat het wegglijpt (zeemvel) en met een minimum aan spanning in de armen.

Urenlang in dezelfde houding zitten is uiteraard uit den boze, daarom last men best tijdig pauzes in, wat stretching, en waarom, als het instrument het toelaat ook eens geen staande houding proberen? Hier heeft men uiteraard een kleinere luit en een strap nodig, maar van diegenen die dit toepassen hoor ik niets dan positiefs, Paul O'Dette kwam onlangs zo al spelend het podium opgewandeld.

Wat nog een variabele factor is, is de diepte van de klankkast. Ook de lichaamslengte en verhoudingen van de ledematen van ieder individu zijn dat

Graag had ik ook uw reactie hierop!

Oproep : Het wordt tijd om Uw bijdrage voor 2002 te storten, gelieve

- 20,00 EUR (België)
- 25,00 EUR (buitenland en steunend lid)
- 10,00 EUR (student)

op rekening 310-1293656-53 van

**De Belgische Luitacademie,
Clos des Pinsons 31,
B-1342 Limelette**

Appel : C'est le moment de payer votre cotisation pour 2002. Veuillez verser

- 20,00 EUR (Belgique)
- 25,00 EUR (étranger et mb. d'honneur)
- 10,00 EUR (étudiant)

sur le compte 310-1293656-53

**de l'Académie belge du Luth,
Clos des Pinsons 31,
B-1342-Limelette**

Bien que pour Herringman la position sur une chaise très basse soit bonne, elle peut ne pas convenir à chacun. Nous devons « sentir » ce qui est confortable pour nous ; pour ma part, je trouve par exemple important de pouvoir de temps en temps déplacer mes pieds, ce qui est difficile si on s'appuie sur un ou deux pose-pieds. Cette mobilité me permet d'éviter les « pieds qui dorment » et surtout de m'asseoir bien droite, en équilibre sur les deux ischions.

Avec les luths qui ont un manche très long ou qui sont lourds, on aura tendance à lever davantage à gauche pour compenser le poids. L'angle que fait le manche est variable : les guitaristes classiques le tiennent fort vers le haut, tandis que les luthistes, qui jouent avec le « pouce en-dedans », le tiennent plutôt horizontalement ou même tout à fait dirigé vers le bas (voir aussi les différentes illustrations historiques, comme le cortège triomphal de Maximilien). Chris Wilson a dit un jour qu'il fallait s'imaginer que l'on tenait un fusil (une métaphore peu heureuse aujourd'hui !). En plus de la position correcte, on peut ajouter un ruban pour stabiliser la caisse de résonance arrondie ; j'ai aussi lu quelque part que pour le luth baroque, on tendait simplement une corde entre les petits boutons, là où les côtes de la caisse se rejoignent, juste contre la caisse de résonance, et que cette corde était accrochée à son tour, par exemple, à un bouton sur le devant du vêtement.

Tout dépend essentiellement de la taille de la caisse elle-même. On ne tient pas de la même façon un petit luth à 6 chœurs et un théorbe. Pour ce dernier, certains utilisent volontiers un siège plus haut. Ceux qui jouent du luth baroque avec le « pouce en-dehors » tiendront automatiquement le manche de l'instrument plus haut, s'asseyant sur un ruban attaché au petit bouton de l'extrémité de la caisse. Le but est surtout de tenir l'instrument en équilibre sans qu'il ne glisse (peau de chamois) et avec le moins de tension possible dans les bras. Il est très mauvais de rester assis dans la même position pendant des heures. C'est pourquoi il faut faire de temps en temps une pause, un peu de stretching, et pourquoi pas, si

l'instrument le permet, ne pas essayer de jouer debout ? Mais pour cela il faut un luth plus petit et y attacher un ruban. Ceux qui pratiquent cette position n'en disent que du bien. Paul O'Dette il y a peu de temps, a joué tout en se promenant sur la scène. Un autre facteur variable est la profondeur de la caisse, ou encore les mesures proportionnelles des membres de chaque individu.

Nieuwe uitgaven / Nouvelles publications

Tree edition

- Renaissanceluit: Dlugorai lutebook 1619, facsimile Leipzig II.6.15 met 582 stukken, handgeschreven in duitse tabulatuur 550 pagina's 150 €
- Barokluit: S.L.Weiss 8 volledige Suites uit Dresden Manuscript volume I (nr. 4,5,6,7,9,10,12,16 in in totaal 52 stukken in facsimile) 40 €
- Carlo Kohout: Divertimento primo (luit, 2 violen & bas) 1761 facs. Leipz. III.10.51a,2.
- Ferdinand Seidel: 12 Menuette 1757, facs. Leipz. III.10.51a,1. beiden elk 10 €
- Josef Haydn: Cassationa in C (viool, cello, luit) 5 delen ed. T. Schall 20 €

Hoekje van de luitbouwer

Renzo Salvador vertaling Greet Schamp

Beste luitvrienden,

Telkens als er een luit wordt binnengebracht in mijn atelier, ben ik verbaasd over de vroegtijdige slijtage van het bovenblad. Het is duidelijk dat muzikanten zich niet kunnen voorstellen dat zij zelf de schade bij zulk een breekbaar instrument kunnen beperken. We zullen dus niet tot de lente wachten voor de grote schoonmaak.

Hoofdonderdeel en motor van onze luit

De klanktafel of het bovenblad :

In het verleden werd dit onderdeel vaker vervangen dan tegenwoordig. In sommige oude teksten worden luitisten zelfs aangespoord deze operatie zelf uit te voeren. Opgelet, dit is zeer moeilijk! Laat dit werk liever over aan je luitbouwer, hij moet toch ook zijn bestaan op aarde rechtvaardigen. In feite is het door het gebruik van zeer dunne bovenbladen, die makkelijk vervormbaar zijn, dat dit werk nodig is; de deuk in de buurt van de kam maakt meer afstand tot de snaren zodat ze even hoog liggen als het niveau op de toets. Als men tegenwoordig zeer lichte luiten bouwt zal dit probleem blijven bestaan. Maar men zal dan eerder de hals veranderen om de luit terug bespeelbaar te maken.

Wat ons nu bezighoudt is de aftakeling, veroorzaakt door kleine schimmels die de neiging hebben het bovenblad van ons geliefde instrument groen te maken. De transpiratie en de natuurlijke vetten van de handen, het koper en de zink van de oxiderende snaren zijn de onvrijwillige daders in deze tragedie.

Eerste probleem: de plaatsing van de pink op het bovenblad. Wanneer de nagel van deze vinger te lang is, zal hij kleine inkepingen maken in het witte gedeelte van het hout (je hebt reeds vastgesteld dat epicea (den) afwisselend sterke donkere en zachte lichtere nerven heeft) . Ziehier uitstekende omstandigheden om een flora te ontwikkelen die we nooit uitgenodigd hebben. Bovenbladen zijn slechts weinig of niet gevernist, en het gebruik, door sommige luthiers, van niet - sneldrogende polier-oliën doet het probleem alleen maar verergeren.

Het reinigen van de klanktafel kan men als volgt doen: Bevochtig een katoenen lapje met een beetje white spirit, niet teveel, en wrijf zachtjes op de beschadigde plaatsen zonder te duwen. Geen bruske bewegingen, in cirkeltjes en

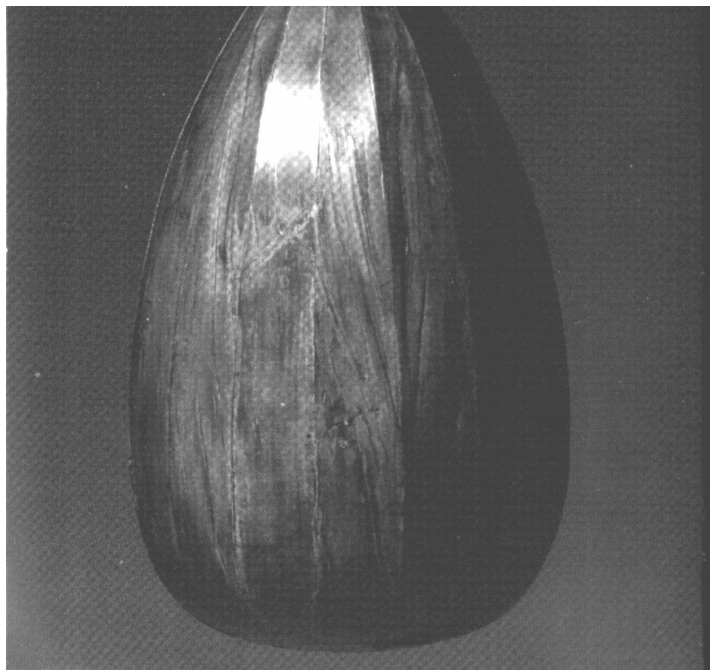
met zachtheid, droog snel af om te vermijden dat het hout de vloeistof zou opnemen en herhaal deze operatie. Opgelet, als je te hard wrijft in de richting van de vezels riskeer je een slijtageplek of eerder een gat in de zachte gedeeltes. De tafel zou dan meer op een wasplank lijken. Als je in de buurt van de hals komt, opletten voor de opgekleefde frets die uiterst fragiel zijn. Tracht ze zo weinig mogelijk te raken (door opslorping kan de white spirit ze doen loskomen). Het is uiterst belangrijk het doordrenkte doekje niet in aanraking te laten komen met ebbenhout en zeker niet met palissander. Palissander is een zeer vette houtsoort en dat zou onuitwisbare vlekken op het dennenhout van het bovenblad kunnen maken. Dezelfde aandacht moet geschonken worden aan de randen waar de voorarm tegen komt. Deze methode is simpel, maar verwacht geen mirakels. White spirit is een niet al te sterke ontvetter en verdwijnt na enkele uren drogen. Gebruik zeker geen water, dat heeft de slechte gewoonte hout te doen golven, en zeker geen alcohol als de tafel gevernist is.

De toets :

Het vet van de vingers wordt opgehoopt tegen de frets. Zelfde product en raadgevingen als voor het blad. Zeker niet raken aan heldere plekken en inlegwerk. Een wollen lapje gebruiken geeft een meer schurend effect. Als de klus geklaard is (na 2 uren droogtijd), smeer je een klein beetje teakolie over de toets. Laat drogen en poets zachtjes op.

De zijanten :

Wat de klankkast betreft, die krijgt gewoonlijk een vernislaag op basis van alcohol en schellak. Daardoor is ze erg gevoelig voor dit product. Deponeer dus voor alle veiligheid je flessen armagnac maar bij je luitbouwer. Vermijd ook contact tussen klankkast en een wollen trui, want dit materiaal schuurt en het heeft slechts enkele weken nodig om de vernis te beschadigen zodat het hout wordt bereikt. Vanzelfsprekend zijn kleren met vooraan knopen en andere sluitingen ook best

te mijden. Vermijd ook producten uit spuitbussen die vaak siliconen bevatten, die verhinderen het bijwerken van de vernis op het ogenblik van een eventuele restauratie. Reinig dus je luit met een katoenen doekje en weinig (zeer weinig) "popote" (een keukenmiddeltje op basis van water, een

beetje puimsteen, een vleugje nitrietzuur, wat alcohol...) . Men vindt dit goedje in gespecialiseerde winkels bij meubel/houtbewerkingsproducten. Twee voorwaarden vooraleer deze popote te gebruiken :

1- een vernis zonder sporen van beschadiging (geen bloot hout)

2- geen hout dat slechts met olie of was gepolijst is (klankkast in ebbenhout of bois d'amourette).

In geval van twijfel, eerst raad vragen! Spaarzaam gebruiken, dit product kan erg bijtend zijn. Het geeft niet alleen een mechanische, maar ook een chemische reactie

op het vernis. Om te besluiten, moet je weten dat de restauratie van een erg beschadigd bovenblad of toets een hardere aanpak vereist met middelen als schaaft, schraapstaal en andere foltertuigen. De minieme dikte van het hout laat niet veel schaven of schrapen toe, 1 of 2 tienden van een mm. Dit gezegd zijnde, een goed luitbouwer kan je luit een tweede jeugd geven. Wacht niet te lang om een onderhoudsbeurt aan te vragen, zo vermijd je grote kosten.

Courses and seminars

26/4/02 "Trossinger Symposien zur Renaissancemusikforschung" in diesem Jahr mit dem Thema "**Gesang zur Laute**" - "Singing to the lute"fort. Weitere Informationen zu den acht wissenschaftlichen Referaten, den praxisbezogenen ‚Triolog‘ über die Aufführung von Lautenliedern, das abendliche Konzert und die Anmeldemöglichkeiten finden Sie auf unserer Homepage:
<http://192.109.176.137/meldungen/rensympos.htm> (deutsch)
<http://192.109.176.137/meldungen/rensymposengl.htm> (englisch)

Mar 31-April 7 V° Internationale Fruhjahrsakademie fur Musik with Oliver Holzenburg, Geras / Pernegg, Austria.

7 april 02 Luitdag Nederlandse Luitvereniging, Amsterdam.

May 21-26 Seminar with Lutz Kirchhof, Alsfeld, Germany. Lutz Kirchhof will held an interpretation-course for music on the lute next year in Alsfeld, Germany. Duration of the course will be May, 21st until may, 26th Main attention will be given on the music for solo-lute of the Renaissance and baroque. The course is devoted to players of all levels. Guitarists interested in the repertoire are welcome! You'll get further information from Thomas.Schall@rhein-main.net

7-14/7/2002 Musica Transalpina : Italiaanse madrigalen op Engelse tekst voor gedreven zangers en luitisten info bij Musica Peer tel 011/610510 info@musica.be

July 21-28 Cambridge Early Music Summer Schools: exploring mediaeval and renaissance music with Matthew Spring and Sirinu. Contact: Selene Mills, CEMSS, Trinity Hall, Cambridge CB2 1TJ, tel/fax: +44/0 1223 847330, email: info@cemss.org web: www.cemss.org

July 23-30 Ringve Museum XXV International Summer School tutors include Rolf Lislevand; contact: St Olav

Festival, PO Box 2045, N 7410 Trondheim, Norway, tel: +47 90 88 31 40 fax: +47 73 84 14 51
www.olavsfestdgene.no E-mail: ghmosand@online.no

July 7-Aug 3 Dartington International Summer School, with David Miller. Contact: DISS, The Barn, Dartington Hall, Totnes, Devon TQ9 6DE tel: +44/(0)1803 847080 fax: -847087. Email: info@dartingtonsummerschool.co.uk web: www.dartingtonsummerschool.co.uk

Aug 3-10 Northumbrian Recorder and Viol School (NORVIS), with Martin Eastwell, Stewart McCoy, College of St Hild & St Bede, Durham. Contact: Marlene Austin, 5 Birchgrove Avenue, Durham City DH1 1DE.
 Tel: 0 1 9 1 3 8 6 4 7 8 2 e - m a i l :
admin@norvis.org.ukwww.norvis.org.uk

Aug 12-17 4th Chalemie Summer School of Early Music, Dance and Commedia, near Bath, with Matthew Spring et al. Contact: Barbara Segal, 020 7700 4293, or Chalemie Summer School, 3 Thornhill Square, Islington, London N1 1BQ, fax: 020 7700 5877
 E-mail: chalemie@thorn.demon.co.uk

29 nov-1dec 2002 John Dowland op reis : zangers en luitisten treden in de voetsporen van de componist tijdens zijn tocht langs Europese hoven en maken kennis met de plaatselijke musici en hun muziek Musica
 tel 011/610510 info@musica.be

S.L. Vice, Limerick

Silvius Leopold Weiss
My music, they say, is quite nice.
But the W's a Vee
As all Germans agree
So Weiss, es ist war, must be Vice!"

Stan Buetens

Nieuwe CD's

Greet Schamp

"Alfabeto", by Lislevand &
Astree E 8852 Kapsberger Astree E 8852

Galante Lautenduetto Thomas Schall & Jürg Meili
Opgenomen in augustus 01 met muziekregisseur Andreas
Schlegel biedt dit schijffe barokluit duetten van Corigniani,

Rumeur / Geruchten

Lute History nieuw boek van D.A.Smith over luit wordt april
2002 gepubliceerd bij Amerikaanse Lute society information:

Price:

Pre-publication purchase price (until March 15th): \$75.00 plus
\$14.95 shipping & handling. Delivery expected April 1, 2002.

Retail price after March 15th, 2002: \$85.00 plus \$14.95 shipping
& handling

How and where to order:

Send your check or money order in US dollars to
Lute Society of America

P O Box 100182

Fort Worth, TX 76185-0182

<http://www.mclasen.com/LuteHistory/>

Falckenhagen, Hagen, Weiss en Gleimius waarover Per
Kjetil Farstad tevens uitstekende achtergrondinformatie vers-
chaft in het inlegboekje. Alles is vlekkeloos gespeeld maar
daardoor, naar mijn persoonlijke smaak soms een beetje te
clean, altijd maar rechtdoor waardoor een soort gevoel van
oververzadiging voor dit soort muziek optreedt. Voor liefheb-
bers van deze stijl te verkrijgen bij
www.lutecorner.ch best-nr :LC CD 0101

Tabulatuur om down te loaden:

<http://members.aol.com/MWhee40252/music.html>

The Guild of American Luthiers' new book has been fifteen
years in the making, and it will be worth the wait!

Historical Lute Construction by Robert Lundberg. Go to our
newly-redesigned web page and check out the rave reviews by
many of the top makers of archtop guitars, classic guitars,
steel-string guitars, violins, and lutes. www.luth.org

Zoekertje / Petite annonce

*Je me sépare d'un luth baroque à la suite de l'achat d'un
nouvel instrument.*

13 korige barokluit JL Marie te koop uitstekende staat
vraagprijs € 1500 info tel 09/223.23.91

*Luth baroque JL Marie a vendre excellent état, prix €1500
info tel 09/223.23.91*

International Young Artist's Presentation – Early Music

27 - 29 August 2002

Vocal coach: Jill Feldman

Instrumental coach: Kees Boeke

Laus Polyphoniae – Antwerp in collaboration with Musica

Presentation and coaching for young ensembles with a minimum of 2 performers aged
between 17 and 35, in any combination of voices and/or instruments. The performed
repertoire should not exceed 1600 and has to be played on original instruments or copies.

Participants are requested to send their applications before 1 May 2002:

Musica IYAP-Early Music, P.O. Box 45, B-3990 PEER

tel. +32 11 610 510 fax +32 11 610 511

info@musica.be www.musica.be

Enjoy the network of young early music ensembles!

laus
polyphoniae
festival
van Vlaanderen
Antwerpen

MUSICA

